

KẾT NỐI VỚI CHƯƠNG TRÌNH

HỌC SINH HỌC VỀ:

- Ảnh hưởng của thiên nhiên lên hoạt động sản xuất và sinh hoạt của con người.
- Tác động chủ yếu của con người đến thiên nhiên.
- Khai thác và sử dụng thông minh các tài nguyên vì sự phát triển bền vững.

HỌC SINH HỌC ĐỂ:

1. Phát triển năng lực địa lí

- Nêu được các tác động của thiên nhiên lên hoạt động sản xuất và sinh hoạt của con người.
- Trình bày được những tác động chủ yếu của con người đến thiên nhiên.
- Nêu được ý nghĩa của việc bảo vệ tự nhiên và khai thác thông minh các tài nguyên vì sự phát triển bền vững. Liên hệ thực tế địa phương.

2. Phát triển năng lực chung

Vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học để giải quyết vấn đề trong tình huống mới.

3. Hình thành phẩm chất

- Tích cực, chủ động tham gia các hoạt động bảo vệ thiên nhiên, bảo vệ môi trường xung quanh nơi sinh sống và học tập.
- Sử dụng tiết kiệm, hiệu quả vật dụng hàng ngày, hạn chế sử dụng vật liệu gây ô nhiễm môi trường và thường xuyên sử dụng vật dụng thân thiện môi trường.

KHỞ ĐỘNG BÀI HỌC

GV có thể chọn một trong hai cách sau để khởi động bài học:

- Phương án 1: GV sử dụng đoạn dẫn nhập đầu bài 23 SGK để giới thiệu bài học (sử dụng câu hỏi đã có trong phần/ đoạn dẫn nhập hoặc câu hỏi khác theo mục đích của GV).
- Phương án 2: Sử dụng các hình minh họa cho nội dung đoạn dẫn nhập trong SGK. Đặt câu hỏi tình huống và dẫn dắt vào bài học mới.

GV giới thiệu cho học sinh về các mục tiêu bài học, tức là những yêu cầu cần đạt được nêu trong mục: **“Học xong bài này, em sẽ”**

Bài 23

CON NGƯỜI VÀ THIÊN NHIÊN

(2 tiết)

Học xong bài này, em sẽ:

- Nêu được các tác động của thiên nhiên lên hoạt động sản xuất và sinh hoạt của con người.
- Trình bày được những tác động chủ yếu của loài người lên thiên nhiên Trái Đất.
- Nêu được ý nghĩa của việc bảo vệ tự nhiên và khai thác thông minh các tài nguyên vì sự phát triển bền vững. Liên hệ thực tế địa phương.

Con người được sinh ra từ thiên nhiên. Thiên nhiên cho con người môi trường sống. Đồng thời, trong quá trình sinh sống, con người không ngừng tác động vào thiên nhiên. Ở nơi em sống, con người tác động đến thiên nhiên như thế nào?

I. ẢNH HƯỞNG CỦA THIÊN NHIÊN ĐẾN SINH HOẠT VÀ SẢN XUẤT

Dựa vào thông tin trong bài và hình 23.1, em hãy tìm những ví dụ thể hiện vai trò của thiên nhiên đối với hoạt động sản xuất và đời sống con người.

Lịch sử phát triển của xã hội loài người luôn gắn liền với thiên nhiên. Thiên nhiên cho con người không gian sống, cung cấp các điều kiện cho hoạt động sản xuất và là nơi chứa đựng chất phế thải của con người.

Mặc dù có lúc thiên nhiên gây ra thiên tai, dịch bệnh... nhưng con người là một phần của thiên nhiên và thiên nhiên là một yếu tố vô cùng quan trọng để đảm bảo cuộc sống của con người.

Hình 23.1. Vai trò của thiên nhiên đối với sinh hoạt và sản xuất

192

II. TÁC ĐỘNG CỦA CON NGƯỜI ĐẾN THIÊN NHIÊN

Trong quá trình phát triển, con người đã tác động rất nhiều đến thiên nhiên. Những hệ sinh thái nhân tạo tươi đẹp như công viên, vườn hoa, khu nghỉ dưỡng sinh thái... được tạo ra. Con người cũng tích cực tham gia bảo vệ môi trường, khắc phục các sự cố môi trường, phòng chống thiên tai,...

Đưa vào thông tin trong bài, hình 23.2, 23.3, em hãy nêu những tác động tích cực và tiêu cực của con người đến thiên nhiên.

Em có biết?

Hình 23.2. Một góc vườn hoa Ki-điều Du-bai (Các tiểu vương quốc Ả Rập Thống Nhất)

Vườn hoa Ki-điều Du-bai, thành phố Du-bai (Dubai), Các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống Nhất được xây dựng trên một trong những hoang mạc khô hạn nhất thế giới. Vườn hoa rộng hơn 7 ha và là vườn hoa lớn nhất thế giới.

Vườn hoa Ki-điều Du-bai có hơn 100 triệu bông hoa khoe sắc. Vườn hoa được thiết kế thành nhiều khu vực, theo các chủ đề khác nhau. Nơi nào cũng rực rỡ và tràn ngập sắc hoa. Hằng năm, vườn hoa thu hút rất nhiều khách du lịch đến tham quan.

Thông qua các hoạt động kinh tế, đặc biệt là công nghiệp và nông nghiệp, con người làm biến đổi sâu sắc môi trường đất, nước, không khí, sinh vật... Đồng thời, dưới sức ép của gia tăng dân số và quá trình đô thị hóa, con người tăng cường khai thác tự nhiên và phát thải vào môi trường.

Những hoạt động khai thác tự nhiên quá mức của con người đã làm cho môi trường tự nhiên bị ô nhiễm, đôi khi rất nghiêm trọng. Vì vậy, con người đã và đang tìm nhiều cách để bảo vệ và cải tạo môi trường tốt hơn.

Sông Tô Lịch, Hà Nội (Việt Nam)

Khí thải từ nhà máy ở Đức Châu, Sơn Đông (Trung Quốc)

Một góc rừng A-ma-dôn (Bra-xin) bị cháy

Hình 23.3. Một số tác động tiêu cực của con người đến thiên nhiên

193

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN II

Hoạt động khám phá 2: Tác động của con người đến thiên nhiên

- Thời gian: 10 phút.
- Hình thức dạy học: nhóm hai học sinh.
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan (tranh ảnh), sử dụng bài tập.
- Phương tiện dạy học: hình 23.2, hình 23.3, tranh ảnh.
- Tiến trình tổ chức hoạt động
- + Bước 1: Nhóm dựa vào hình 23.2, hình 23.3 hoàn thành câu 2 trong SBT.
- + Bước 2: Đại diện nhóm giới thiệu kết quả làm việc.
- + Bước 3: GV nhận xét và đánh giá phiếu học tập của HS.
- Dự kiến sản phẩm học tập: sơ đồ câu 2.

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN I

Hoạt động khám phá 1: Ảnh hưởng của thiên nhiên đến sinh hoạt và sản xuất

- Thời gian: 10 phút
- Hình thức dạy học: theo cặp
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan (sơ đồ/tranh ảnh), sử dụng bài tập.
- Phương tiện dạy học: hình 23.1, tranh ảnh, sơ đồ.
- Tiến trình tổ chức hoạt động:
- + Phương án 1:
Cặp học sinh dựa vào hình 23.1 và hoàn thành câu 1 trong SBT.
Đại diện nhóm trình bày kết quả làm việc nhóm.
GV đánh giá kết quả làm việc của HS.
- + Phương án 2:
Cặp học sinh dựa vào hình 23.1 và hoàn thành câu 2 trong SBT
Đại diện nhóm trình bày kết quả làm việc nhóm.
GV nhận xét và đánh giá phiếu học tập của HS.
- Dự kiến sản phẩm học tập: kết quả câu 1, câu 2 SBT.

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN III

Hoạt động khám phá 3: Khai thác và sử dụng tài nguyên thông minh

- Thời gian: 5 phút.
- Hình thức dạy học: nhóm nhỏ.
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan.
- Phương tiện dạy học: Hình 23.5. Một số hoạt động khai thác tài nguyên thiên nhiên hợp lí của nước ta.
- Tiến trình tổ chức hoạt động:
 - + Bước 1: HS dựa vào hình 23.5 hoàn thành câu 5 SBT.
 - + Bước 2: GV đánh giá kết quả làm việc của HS.

III. KHAI THÁC VÀ SỬ DỤNG TÀI NGUYÊN THÔNG MINH

Dựa vào hình 23.4 và thông tin trong bài, em hãy:

- Cho biết thế nào là phát triển bền vững?
- Giải thích tại sao phải đặt mục tiêu phát triển bền vững?

Hình 23.4. Sơ đồ về phát triển bền vững

Phát triển bền vững là sự phát triển nhằm thỏa mãn các nhu cầu của thế hệ hiện tại của con người nhưng không làm tổn hại tới khả năng đáp ứng các nhu cầu của thế hệ tương lai.

Phải đặt mục tiêu phát triển bền vững bởi vì trong suốt lịch sử phát triển của mình, con người đã luôn khai thác tài nguyên thiên nhiên nhằm phục vụ cho cuộc sống. Thế nhưng, không phải tài nguyên nào cũng là vô hạn mà sẽ dần cạn kiệt (ví dụ như khoáng sản). Do đó, biết cách khai thác tài nguyên thiên nhiên hợp lí, sử dụng tiết kiệm, phát triển công nghệ tìm tài nguyên thay thế chính là những biện pháp khai thác tài nguyên một cách thông minh của con người, là chìa khóa mở cửa vào tương lai của các thế hệ hôm nay và mai sau.

Em hãy cho biết các hoạt động kinh tế trong hình 23.5 có đáp ứng được mục tiêu phát triển bền vững hay không? Tại sao?

Khai thác năng lượng mặt trời và năng lượng gió ở Ninh Thuận (Việt Nam)

Sản xuất lúa và hoạt động du lịch ở Tam Cốc, Ninh Bình (Việt Nam)

Hình 23.5. Một số hoạt động khai thác tài nguyên thiên nhiên hợp lí của nước ta

194

Em có biết?

Hình 23.6. Một số giải pháp khai thác tài nguyên thiên nhiên phục vụ phát triển bền vững

HƯỚNG DẪN LUYỆN TẬP - VẬN DỤNG

- Thời gian: 10 phút.
 - Hình thức dạy học: cá nhân.
 - Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan.
 - Phương tiện dạy học: tranh ảnh.
- GV gợi mở để HS về nhà giải quyết 4 câu hỏi luyện tập, vận dụng cuối bài.

LUYỆN TẬP - VẬN DỤNG

Luyện tập

1. Em hãy tìm những ví dụ thể hiện tác động của thiên nhiên lên hoạt động sản xuất và sinh hoạt của con người.
2. Vẽ sơ đồ thể hiện những tác động tích cực và tiêu cực của con người đến thiên nhiên.

Vận dụng

1. Trong cuộc sống hằng ngày, em có thể làm gì để bảo vệ tài nguyên thiên nhiên và môi trường tự nhiên nơi em sống?
2. Em hãy tìm những ví dụ về khai thác tài nguyên thiên nhiên ở nơi em sống.

195